

P L A T Ó N

Čtvrtletník pro vědeckofantastickou tvorbu

A T L A N T I D A K L U B

P A R D U B I C E

P L A T Ó v

Čtvrtletník pro vědeckofantastickou tvorbu

Ročník: 0

Číslo: 0

Listopad 1989

Nulté experimentální číslo

Vydává: Atlantida klub - sdružení přátel SF při OK VTČM v
Pardubicích

Adresa redakce: Pavel Hurych, Štrossova 510, 530 03 Pardubice

O B S A H

ÚVOD jako omluva	2
ATLANTIDA KLUB se představuje	2
BYLI JSME U TOHO	
Rychnov '89 /Pavel Hurych/	3
MŮJ NÁZOR	
Jsou sci-fisté barbaři? /Jiří Fídra/	4
CHVILKY S TEORIÍ	
V. Gakov: Autovážení na stroji času /P. Hurych/	6
ŘEKLI NEJEN O SCI-FI	
Antonín KAŠKA, herec Divadla J. K. Tyla v Plzni	8
KRITICKÉ POHLEDY	
Sbírka tajemného autora /Pavel Hurych/	10
Mezičes pouze průměrný /Pavel Hurych/	12
Tělo nozemšťane /Michal Vitouš/	14
První vlaštovka /Jiří Fídra/	14
Pardubická Věc Mekropulos /Pavel Hurych/	17
Z TVORBY NAŠICH AUTORŮ	
Michal Vitouš: ČAROSVĚT	19
ZÁVĚR jako výzva	22
NEPŘEHLÉDNĚTE	
Poznámka k distribuci	22

Ú V O D jako omluva

Tak jsme tady. Tak jsme tady s novým fanzinem a budeme se ucházet o Vaši přízeň, milí čtenáři. Máte radost? Ano, vím. Již slyším Vaše reakce. Nejspíš si povzdechnete: "Zase další fanzin. Kdo to má všechno číst?" A máte pravdu. Hluboce se Vám omlouváme, že Vás obíráme o Váš drahocenný čas, ale přesto věříme, že Platón neskončí v koši a že si ho alespoň někteří z Vás rádi přečtou. Přinejmenším toto nulté číslo ze zvědavosti. Není přece správné odmítnat něco, co jsme ještě nepoznali. Nic víc si nepřejeme, neboť věříme, že Vás Platón již při prvním přečtení zaujme a že se i další čísla dočkají svých čtenářů.

A tady musí následovat ještě jedna omluva. Jsme si vědomi toho, že vzhledem k dlouhé době, která uplynula od napsání příspěvků do jejich vytištění, ztratila většina článků mnoho ze své aktuálnosti, ale přesto doufáme, že se zde najde dost informací, které stojí za to si přečíst. Omlouváme se a slibujeme, že uděláme vše pro to, aby byl v příštích číslech tento nedostatek co nejvíce odstraněn a Vy se zde mohli dočíst skutečně o tom nejnovějším, co se ve světě sci-fi udělo.

Mnoho příjemných chvil nad stránkami
našeho fanzinu Vám přeje

Redakce.

ATLANTIDA KLUB se představuje

Atlantida. Jméno spojené s tajemnou minulostí, jméno bájně ostrovní říše, o které bylo popsáno mnoho papíru a objevila se řada teorií více či méně objasňujících její existenci. Nechci však rozmnožovat stoh literatury o Atlantidě minulosti. Tento článek patří pardubickému sci-fi klubu stejného jména, klubu mladému, který má letos první narozeniny. A právě tak jako se malé dítě teprve učí mluvit a chodit, tak i my hledáme nejdříve svoji cestu. U zrodu stáli tři nadšenci, kterým nebylo lhostejné, že jediný pardubický sci-fi klub byl omezen převážně na koleji VŠCHT a tudíž do něho měli ostatní pardubiští fanové obtížný přístup.

Už od začátku se však klub potýkal s řadou problémů. Nejprve hledání garanta, kterým se nakonec stal SSM PS Pardubice, marný boj o klubovou místnost, nekonečná tahanice s podniky a organizacemi o zapůjčení či pronájem jakéhokoli prostoru. Nakonec klub sice zakotvil v OK VPO, ale neustálé problémy znechutily většinu členů. Nejistota se odrazila i v činnosti, která doposud zůstávala prakticky na nulové úrovni.

Jediným výsledkem naší dosavadní činnosti bylo zatím navázání spojení s docentem Králíkem z 13. století a ve spolupráci s ním vydání prvních dvou čísel Zpravodaje docenta Králíka, ve kterém přinášíme informace o životě ze čtvrt tisíciletí. Dalo by se však říci, že první významnější činností Atlantida klubu je až toto nulté číslo nového fanzinu a příprava Miniparconu - setkání východočeských příšlicích fanů. Nemělo by však zůstat jen při tom. Již v době příprav tohoto fanzinu se začalo s plánováním dalších klubových akcí. Jak to vypadá je zatím ve hvězdách. Pevně však všichni věříme, že n s nepotké osud slavné jmenovkyně, která zmizela beze stopy.

PeS

B Y L I / S M Ě U R Y C H N O V

R Y C H N O V ' 8 9

O literární soutěži, kterou pořádá OKS v Rychnově nad Kněžnou spolu s dalšími pořadateli /KV SSM v Hradci Králové, KKS v Hradci Králové, OV SSM v Rychnově n. Kn. aj./ jsem se dozvěděl čistě náhodou díky deníku Mladá fronta a byl jsem překvapen, že je to již jubilejní dvacátý ročník. I usoudil jsem, že soutěž s takovou tradicí by nemusela být špatná a zaslal jsem svůj příspěvek. A nelituji. A nejen proto, že jsem získal cenu OV SSM v Rychnově, ale především proto, co jsem zažil na hodnotícím semináři.

Literární soutěž Rychnov '89 je určena mladým lidem, žijícím, pracujícím nebo studujícím ve Východočeském kraji ve věku od 15 do 35 let a je vyhlašována v kategoriích prózy a poezie. Není to tedy žádná specializovaná soutěž pro sci-fi literaturu, je věnována všem žánrům a všem zájemcům o literární tvorbu z Východočeského kraje.

Hodnotící seminář se konal 26. a 27. května v pěkném prostředí školícího střediska KV SSM Bezek u Nového Města nad Metují. Ubytování a stravování zdarma na náklady pořadatelů.

Do Nového Města jsem dorazil s dostatečným předstihem, takže jsem nemusel spěchat a mohl se v klidu rozhlížet kolem sebe. Byl krásný jarní den, slunce svítilo a většina lidí se chystala vyrazit na víkend k vodě. Bez problémů jsem našel potřebnou turistickou značku, strmou silnicí jsem se vyšplhal na náměstí, kde jsem si dal v cukrárně výbornou měrnoukovou zmrzlinu, prošel podloubím známým z mnoha pohledů a fotografií a na druhém konci náměstí jsem zamířil opět dolů k betuji, ze kterou jsem zabočil doprava na úzkou cestu a po chvíli se vnořil do příjemného stínu lesa. Za dalších patnáct minut jsem se již hlítil u prezence, kde mě přivítali, přidělili mi postel v jednom z pokojů a získal jsem útlý sborníček s ukázkami z vítězných prací minulého ročníku.

V 17 hodin byl seminář slavnostně zahájen. Šlo se nás tady asi 40, což bylo mnohem méně než v minulých letech a než pořadatelé očekávali i letos. A i zde, jako na většině podobných /nescifistických/ setkáních, básníci převládali. Na úvod vystoupili hosté z různých institucí, které se nemalou měrou zasloužily o konání této akce. Pak zavzpomínal šéfredaktor nakladatelství Kruh Jan Dvořák na vznik soutěže a na její uplynulé ročníky. A nakonec se ujal slova porota, kterou tvořili redaktori nakladatelství Kruh v čele s básníkem Vladimírem Brandejsem. Ten krátce zhodnotil úroveň letošního ročníku, upozornil na některé nedostatky a vyzdvihl zajímavé práce. A poté byly slavnostně vyhlášeny výsledky literární soutěže Rychnov '89 a vítězným autorům předány ceny.

Následovala večeře, která měla být vystřídána posezením u táboráku s porotou a hosty. Tato akce ovšem pořadateli nevyšla. Demokraticky ponechali rozhodnutí o tom, zda se uskuteční na účastnících semináře, mezi kterými však nenašel nikdo, kdo by ji zorganizoval, a tak se táborák nekonal. Škoda, nemuselo to být špatné. Ale ani tak jsme se nenabíli, i když od této chvíle bylo již vše ponecháno na nás. Eště tu však k dispozici kopie všech soutěžních prací, které si mohli účastníci přečíst

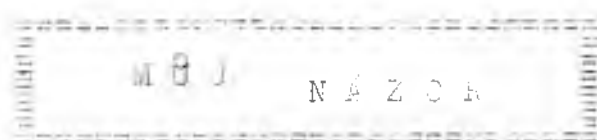
a porovnat tak v sledky své literární tvorby s ostatními autory, což bylo rozhodně velmi zajímavé. Lerochybně to byl jeden z klíčů do tohoto setkání. A kdo si zrovna dočetl básně, mohl diskutovat s ostatními, nebo si zazpívat při kytarě, kterou tu někteří měli. Chyběla však u větších jednot, kteří by účastníky spojila kolem společné činnosti. Vše se rozpadlo do drobných skupinek.

Nakonec se však všichni, kteří nepodlehli únavě a spánku, přece jen sešli na verandě při společném zpěvu známých i méně známých písní za doprovodu kytar a fantacií harmonik. A ti nejvytrvalejší se po půlnoci, zehodní chladem, přestěhovali do malého sálu v chodě, kde vydrželi až do čtyř hodin do rána, kdy usoudili, že trochu spánku se může přece jen hodit, neboť program druhý den ještě pokračoval.

Druhý den začal, jak už to bývá, sněhem. A po ní následovala nejdůležitější část celého setkání. Všichni účastníci autoři měli možnost si popovídat s přítomnými povotci, kteří ochotně zhodnotili jejich díla, upozornili je na nedostatky a chyby a poradili jim, jak povídku či básně vylepšit. Každý autor tak mohl získat množství poznatků a názorů na své díla hned od tří přítomných povotců, čímž se stal tento seminář pro většinu mladých adeptů literární tvorby skutečným přínosem a nikdo asi nelitoval, i přes některé nedostatky, že se ho zúčastnil. Jako jeden z mála umožnil začínajícím autorům skutečné tvůrčí setkání s renomovanými autory a zkušenými povotci a poskytl málokde vídaný individuální přístup k jednotlivým autorům a jejich příspěvkům.

A potom již následoval oběd. K němu si mohl vzít kolik chtěl, neboť mnozí pojeli již během dopoledne, a tak jídla byl dostatek. Ještě jsme si zahráli ping-pong a potom jsme již vyrazili na vlak. Plní nových dojmů, nových přehledů ale především nových poznatků a názorů na svoji tvorbu a s předsevzetím, že za rok se sem opět vrátíme. Tentokrát s příspěvkem mnohem kvalitnějším, neboť rady odborníků rozhodně nepačl na neurodnou půdu. A s přesvědčením, že tv nejvyšší cenou čekají příští rok právě na nás. Nu, uvidíme.

Pavel Hurych

J S O U S C I F I S T E B A S E A I ?

Sci-fiisté neposuzují uměleckou literární práci nikterak přívětivě. Rovnájí ji za skomatenou náčnou dramatickou, hlavně proto, že literaturu dlouhá léta nehodnotí podle skutečných uměleckých kvalit, ale podle striktně naděklarovaných papírových tezí. Vedle toho se jim přirozeně rozemlouvá, že apriorně ořehlíží sci-fi literaturu a doporučuje ji za specifický jev hodný systematické a především kritické zkoumání studia.

Lokud sci-fiisté práni právo sci-fi literatury na samostatnou kulturní existenci, je třeba je nejen pochválit, ale i podpořit. Jestliže však pochizují na příliš krajní stanoviska, které nelze nazvat jinak než šovinistické a odnímají literaturu

nebo i umění jako celek, dopouštějí se mnohem horších prohřešků než oficiální kritika. Ta si ostatně svou nedostatečnost začíná sama uvědomovat, jak o tom může svědčit třeba článek Dagmar Sedlické "Achillova pata současné kritiky" /Kmen 29/1989/. Autorka v něm mimo jiné zdůrazňuje zajímavou, dosud opomíjenou skutečnost, že je totiž třeba v každém uměleckém díle objevovat jeho jedinečnost a interpretovat /vidět/ je očima jeho stvořitele. Dále pak, že v literární kritice by se literární věda měla prolínat i s jinými disciplínami, například s filosofií nebo psychologií.

Tato veskrze sympatická kritéria by se měla pochopitelně týkat rovněž sci-fi literatury, která z uměleckého hlediska není ničím výjimečným. Je proto velice trapné, najdou-li se mezi sci-fisty lidé, kteří se odvažují hodnotit díla zařaditelná do sci-fi literatury nikoliv podle co nejširších kulturních aspektů, nýbrž podle vlastního samostatného vkusu, vynečujícího se nadměrnou netoherancí. Typickou ilustrací může být článek "Nesouhlasím" /Interkom 10/1989/, v němž autor podepsaný šifrou Láda /C/ od-
suzuje příznivé názory na knihu Jaroslava Bočka "Událost".

I když autor článku evidentně nezaložil své argumenty na rozsáhlé a hlavně fundované anketě, nekompromisně prohlašuje, že nakladatelství Práce vydáním Bočkovy knihy nepotěšilo čtenáře. Naneštěstí není jasné, zda míní čtenáře jako jednu osobu, tedy sebe, nebo má na mysli celou plejádu nejrozmanitějších čtenářů. Z jeho nesmiřitelně kategorického vyjadřování lze ovšem usuzovat, že se pokládá za osvětleného tribuna lidu, který musí bouchnout pěstí do stolu, aby konečně nastal pořádek podle jeho představ. S vyvozováním nebo dokazováním svých závěrů si nedělá vůbec žádné starosti - tak to vidím já a basta!

Na tomto článku nejvíce udivuje prostota, s jakou na několika řádcích rozebírá "Událost", aniž by si položil otázku, co touto knihou chtěl její tvůrce vlastně vyjádřit, jaký hlavní záměr sledoval. Autorovi článku "Nesouhlasím" je totiž všechno na první pohled zcela jasné. On přece ví, že děj knihy " se téměř nepohybuje". "Celá myšlenka by se vošla pohodlně do kratší povídky." Lomnivá se, že "nejde ani tak o sci-fi, jako o zesměšňování vojska a to počínaje zblázněnými a konče vysokými hodnotami a vojenskými psychiatry." Navíc nachromáčí protestuje "proti hodnocení této knihy jako dobře zvládnuté detektivky s erázní-
vým kořením fantastka".

Jeho uvažování je tedy značně prvoplánové. Jinak totiž nelze pohlížet na člověka, který dosud nedospěl k poznání, že děj je pouze jednou ze složek uměleckého díla, nadto ne vždy určující. V Bočkově knize vystupuje především složitá, výborně zpracovaná psychologie postav, jejich osudů a vztahů. Dokáže-li čtenář tuto psychologii přijmout, nemůže mít s dějem problémy. Pro Ládu /C/ je však psychologie očividně terra incognita. Svědčí o tom i jeho charakterizování postav.

Bez jakýchkoliv skrupulí totiž tvrdí, že v "Události" se lze setkat s "pologramotnými vojáky, jejichž úvahy jsou hodné třináctiletých dětí", s jejich "stejně slabomyslným vedením vojenských teoretiků", s doktory ošlehanými "rozborů lidské psychy", kteří jsou ve svých úvahách velice podobní vojenskému vedení, a konečně s několika denními "zajetí vesmírných bytostí, které jim vzpomínku na setkání uloží do podvědomí, aby to z neznámých důvodů nemohli vybreptat". Láda /C/ se bohužel nesvědčil, jak k této laidární, zato úderné charakteristice dospěl, na druhé straně je ovšem patrné, že si knihu příliš dobře nepřčetl. Jinak by musel vědět, že vesmírné bytosti svým nedobrovolným hostitelům nic do podvědomí neuložili, ale naopak se jim pokusily zablokovat celou paměť, aby ani v onom podvědomí nezůstala sebemenší stopa kontaktu.

Léda /C/ se mimo to nejspíš považuje za slovnutného odborníka v mapování lidské duše, poněvadž je nesmírně konsternován také chováním obou vojenských psychiatrů. "Levadesát procent jejich vystoupení je to, že dolují ze svých pacientů podvědomé myšlenky, pak přijde hypnotizér a během sezení vše lehce odhalí," píše rozhořčeně ve svém článku, aniž tuší, k čemu bylo ono pracné dolování podvědomých myšlenek dobré. I ve své prvoplánovosti by se však mohl dovědět, že oba psychiatři dlouhodobým zkoumáním své svěřence vybulili natolik, že zásah hypnózy zdaleka nezpůsobí zázračné, ale naopak dosti logicky.

Léda /C/ při svém neobrobeném tažení proti Bočkově knize ovšem vůbec neurčesnil, kterou z neuvěřitelného množství zásadních filosofických, humanistických a etických myšlenek, navzájem citlivě propojených, chce sméstnat do kratší povídky. Kdyby se o to alespoň pokusil, možná by se mu ve stavbě 'Udělosti' podařilo objevit detektivní zápletku, i když by se pochopitelně nedozvěděl, že vrahem je zahradník. Vždyť smyslem tito knihy není odhalit původ tajemných vesmírných bytostí, nýbrž proč uskutečnily tak podivný kontakt. Kdyby Léda /C/ nevzýval fantasticky prvoplánovost, jistě by to dokázal pochopit sám a nepochybně by též porozuměl i onomu koření směšivého fantastika, aniž by se musel trápit s nějakými čistými sci-fi prvky.

V kousavé analýze jeho nepromyšleného článku by se jistě dalo pokračovat, vždyť pikantních výroků obsahuje nepřeborně. Tato ukázka zaostalosti extrémistického způsobu uvažování některých sci-fistů, kteří bohužel nejsou ojedinělou, kuriózní výjimkou, je však naprosto častující. Lidé myslící to se sci-fi literaturou doopravdy upřímně se pak nemohou divit, když oficiální literární kritika perem Vladimíra Piši konstatuje /Kmen 28/1989/: "...Román Udělost je známkou, že je nutné stále více s Jaroslavem Bočkem počítat jako s autorem, který překročil rámec 'hodnotné oddechové četby' směrem k společenskokritické výpovědi, byť za to platí daní, kterou příznivci sci-fi neradi promějejí /zdlouhavost, popisnost/."

Jestliže Vladimír Piša dosud potkával jenom sci-fisty typu Léda /C/, že jeho výrok víc než pochopitelný. Není však konečně načase přesvědčit ho, že i mezi sci-fisty žijí poměrně vzdělaní a kulturní lidé? A nestalo by snad, kdybychom občas také mysleli?

Jiří Fidra

CHVÍLKY S TEORIÍ

Vladimír Gakov: PUTOVÁNÍ NA STROJI ČASU

Děl vnujících se teorií vědeckofantastické literatury vychází u nás skutečně jako šafrán, a tak asi většina příznivců s napětím očekávala knihu Vladimíra Gakova Putování na stroji času, kterou do češtiny přeložil Stanislav Švachoušek. A čtenáři si tvrdit, že málokdo z jejich čtenářů byl zklaman.

Vladimír Gakov zvolil skutečně zajímavý přístup, se kterým se zatím naši čtenáři neměli možnost setkat. Základem jeho zkou-

mání se stala otázka, zda může vědeckofantastická literatura předpovídat budoucnost. Tento problém se pak snaží vyřešit z pohledu některých zajímavých témat, která se ve sci-fi objevují.

V první části knihy, jakémusi prologu o známém výpravě na cestu, se na tuto otázku pokusil počinovat globálně, poukázal na nejčastější a nejzajímavější názory na vztah sci-fi a budoucnost a na některé příklady, jak se s velcí vědci mohou mluvit, když odmítají brát na vědomí předpovědi některých literárních děl. V následujících čtyřech kapitolách se pak věcoval hlubšímu studiu vývoje některých témat a nejznámějším případem dobrých předpovědí nebo i omylů vědeckofantastické literatury.

První kapitola, nazvaná Úsvit kosmického věku, je věnována vývoji letectví a kosmonautiky a jejich odrazu ve sci-fi. Nepochybně je to téma ve vědeckofantastické literatuře nejstarší, a tedy i nejrozšířenější. Proto je i o skvělé čtenářské výtěsně klasických děl z této oblasti dobře známé, a tak tato část knihy nepřináší mnoho nového. Ve snaze nevynést nic podstatného pak navíc dochází k tomu, že se na omezeném prostoru objevuje příliš mnoho jmen, kterým však není věnována větší pozornost, dochází k prostému výčtu autorů a titulů, které je tímto usazují zahlcen a ztrácí přehled.

Podstatně zajímavější a přínosnější je však druhá kapitola, která má název Jen jedna Země a je věnována ekologii. To je naopak jedno z nejmladších témat ve vědeckofantastické literatuře. Děla zabývající se touto tematikou není tedy tolik a naši čtenáři se svalnou většinou z nich neměli zatím možnost setkat. Autor tedy mohl věnovat nejvýznamnějším dílům z této oblasti podstatně větší pozornost, což také učinil a umožnil tak čtenáři pohlédnout blíže na některé zajímavé přístupy z knih, na jejichž překlad si budeme muset asi ještě nějaký čas počkat.

Ve třetí kapitole Homo ex machina je pozornost zaměřena na využití robotů a kybernetiky, dalšího klasického tématu sci-fi. Mohlo by se zdát, že podobně jako v části věnované kosmonautice ani zde nepřinese autor čtenáři mnoho nového, ale opak je pravdou. Komplexní pohled na tuto tematiku mu umožnil postavit vedle sebe jak klasické roboty podobné člověku, tak moderní kybernetické stroje a názorně předvést, kam vývoj literatury, pochopitelně na základě nejnovějších vědeckých poznatků, spěje. Velice zajímavé jsou především spory kolem robotů podobných člověku, jejich dalšího rozvoje a aplikace tří z koní robotiky v souvislosti s jejich začleněním do lidské společnosti. Závěry, ke kterým autor dochází, jsou sice trochu pesimistické, ale zdá se, že nejsou nelogické a že éra robotů ve sci-fi je skutečně i nenávratně pryč.

Závěrečná kapitola, která je nejkratší, je věnována tématu nejsmutnějšímu. Má název Úlíná poslední válka, a tak mluví za vše. I v této části se podařilo autorovi shrnout mnohá zajímavá fakta, i když nejsou tak objevná jako v předchozích dvou kapitolách. Ale co nového nám má obsadit na válce? Válka je prostě válka, je to to nejhorší, co může lidská budoucnost potkat. A tak je lepší v tomto směru snad neříci nic nového ani neobjevovat.

A jaký je tedy závěr? Může vědeckofantastická literatura předpovídat budoucnost? Může, i když se jí to vědecky nedaří. Vladimír Gakov ve své knize shrnul fakta, která nedávají jednoznačnou odpověď. Lobývníci kosmu fantautoři nejen předvíдали, ale i nepřímo podpořili. Ekologické problémy však tato literatura nerozpoznala včas. Na otázku robotů zatím nemáme odpověď, to nám prozradí až budoucnost. A co říci k válce? Tady si můžeme přát snad jedině: aby se spisovatelé skutečně mýlili, aby se jejich hrozné vize nikdy neuskutečnily a ne mohli o něčem

podobném vždycky jenom číst.

Putování na straně času Vladimíra Čakovského je tedy kniha, která před naše čtenáře předkládá celou řadu nových a zajímavých faktů a nepochybně pomůže rozšířit naše poznatky o světové vědeckofantastické tvorbě. Je to kniha, kterou by měl mít ve své knihovně každý příznivce sci-fi, a vzhledem k překvapivě velkému nákladu 40 000 výtisků je tu naděje, že by se tentokrát mohlo dostat skutečně na každého. což je konstatování mimořádně radostné.

Pavel Hurych

Ř E K L I

N E J S N

S C I - F I

Antonín KAŠKA, herec činohry divadla J. K. Tyla v Plzni

S Antonínem Kaškou jsem se seznámil na pobytu CKM SSM nazvaném "Máte talent? Přesvědčte se!", který byl věnován mladým adeptům hereckého umění a Tonda nás tu do tajů herectví zasvěcoval. Náš rozhovor se tedy konal v krásném prostředí motorestu Myslivna u přehradní nádrže Škačka nedaleko Chebu. Moje první otázka se tedy týkala místa, kde jsme se nacházeli.

JAK JSI SE DOŠEL K TOMU, ŽE DĚLÁŠ ODBORNÉHO LEKTORA NA TOMTO POBYTU?

- Jednou jsem konfečoval pořad v Junior klubu v Chebu, na kterém dělali propagaci zájezdů CKM tehdejší ředitel plzeňské pobočky a jedna jeho odborná pracovnice. Po pořadu jsme se dohodli, že bychom mohli navázat úzkou spoluprací mezi chebským divadlem a CKM. A za nějaký čas za mnou přišli s návrhem tohoto pobytu, k němuž jsem potom vymýšlel celou koncepci.

PO TOMTO ÚVODU SE JDE VRAŤME K HLAVNÍMU TÉMATU NAŠEHO ROZHOVORU. JAKÝ JE TVUJ VZTAH KE SCI-FI?

- Já mám sci-fi velice rád. Když mě dokonce napadlo udělat sci-fi představení jednoho herce. Prostudoval jsem veškerou literaturu Stanisława Lema a pak jsem podle ní začal vytvářet scénář. Když jsem ho po dvou měsících dokončil, zjistil jsem, že je to k ničemu. Takže jsem přizval kamaráda výtvarníka Vítězslava Fejla, který toto představení doslova rozstříhal a vložil do něj úsky z lénovalů. Pak jsem si nechal napsat texty sci-fi písní od Jiřího Štichného. Hudbu mi udělal Petr Příbyl. Výsledné představení dostalo název TEO SVĚDĚ HYP čili Telechronické optimalizace s pomocí čísel hyperčítačem aneb První setkání s mimozemskou civilizací. Zatím mělo úspěch pouze ve sci-fi klubech, protože nikdo jiný tomu nerozuměl. Odborníci nepovažují sci-fi za literaturu a divadelním odborníkům se zdál scénář příliš literární.

A PROČ MÁŠ SCÍ-FI AŽÍ?

- To nevím. Pochytil se do hlubokomyslných myšlenek podle mě smysl. Člověk má o nit více než nic a proč.

HRÁL JSI I V JINÝCH SCÍ-FI HRÁCH?

- V současné době hraji jednu z hlavních rolí ve sci-fi hře Karla Steigerwalda o polské chorobě, se kterou se západočeské divadlo v Chebu letos účastnilo divadelního festivalu Aktualit. Jinak ne.

KTERÉ DÍLO A NEJLIPŠÍ SCÍ-FI TĚ VĚCNE VÝRAZNĚ ZAUJALO?

- Je to jedna povídka Sci-Fi-Land. Loni ale už si honožel nevzpomínám na její název.

VÍM O TOBĚ, ŽE JSI PŮVODNĚ RADIOLOGICKÝ LABORANT. JAK SES STAL HERCEM?

- Jako student gymnázia jsem pracoval v amatérském souboru Studio P v Jindřichově Hradci. Čili jsem úspěchy na Wolkerově Prostějově i Srámkově Hradci, a tak jsem se s tímto souborem dostal i na amatérské festivaly do NSR a Portugalska. Ve čtvrtém ročníku mě přítel Alexej Pyško, nyní herce v Národním divadle/ a Stanislav Bojda, Jr. současně režisér v Brně, přemluvil, abych dělal přijímačky na DAMU. Přijít jsem ale nebyl. Pak jsem se nedostal ani na rodící vytaženou filozofii, a tak jsem šel na nástavbu na obecní zdravotnickou školu v Brně obor radiologický laborant. Zároveň táborek čten let jsem se seznámil se zakladatelem divadla Jiřím Hlaváčkovým a jeho ženou Janou Hlaváčkovou, která mě připravovala na přijímací zkoušku na DAMU, při které jsem tentokrát uspěl. Po čtyřech letech studií jsem nastoupil na jednu sezónu do Západočeského divadla v Chebu. Pak jsem vyhrál konkurz do AUSu, kde jsem si zábavné skupině občů, jak vojny a dalších pět let jsem v Chebu. Nyní mi bylo natáčeno angličtina v divadle J. K. Tyla v Plzni.

JAK TĚ VŮBEC NADCHLO VAŠE DIVADLO? JAK SES K NĚMU DOSTAL?

- Přes recitaci. Věnov v 7. třídě na učitelce ruštiny řekla, že se jí moc líbilo, jak jsem jako malý chlapec recitoval a doporučila mi, abych to dělal znovu. Učitel češtiny mi vybral Wolkerovu Baladu o dívkách, kterou jsem se sice nenaučil nazpaměť, ale když jsem s ní naučil porci natolik, že mě její předsedkyně, tehdejší vedoucí amatérského divadla poezie Studio P. pozvala, aby jsem se stal součástí souboru. Protože jsem byl příliš malý, nemohl jsem být s nimi, ale 150 cm, tak jsem dělal vše, co jsem mohl, například zvukaře, osvětlovače, abych jsem si v divadle trochu zahrál. Když jsem dorostl, tak jsem začal dostávat role.

A NAPADLO BY TĚ S JINÝM SCÍ-FI SCÍ-FI NA DAMU?

- Asi ne.

CO TĚ PŘITAHUJE K PŘEDSTAVENÍM DIVADLA? JAKO HERCE?

- Že si mohu vyžít z toho, že jsem schopen něco dělat.

A KOLIK JSI V JINÝCH SCÍ-FI HRÁCH?

- Zatím dvě. Sci-Fi-Land, a to je v Chebu. Cyrano de Bergerac, který je vlastně světová a světová. Jsem asi pátý herec, který se v Chebu zahrál celé tři roky. Představení se všemi postavami sáma. Poslední, to je předtím, než jsem byl prý nějaký ruský herec, který hrál Hamleta, ale ono to nebylo moc dobré. Cyrano je nade všechno vynikající - začít PH/

TVOJE DALŠÍ PLÁNY?

- Chtěl bych, aby na šílence nápeky a pokusy pokračovaly dál. Uvažoval jsem o nastudování Tarzana, Knihy džunglí nebo něčeho podobného. Ale v současné době na to nemám ani čas ani sílu.

JAKOU ROLI BY SIS RÁDI ZAHRÁL?

- Petrucia v Shroccovi zlé ženy. Nikdy jsem si necítil zahrát Hamleta, ale v poslední době uvažuji, že to není tak úplně blbá role. A možná, že bych si rád zahrál Cyrana v normálním divadle.

CO TĚ NA TVÉM POVOLÁNÍ NEJVÍC PŘITAHUJE?

- Především mě baví hrát divadlo, málokdy mě baví zkoušet, protože zkoušet příliš neumím. Nicméně Cyrana mě bavilo víc zkoušet, protože jsem bavil pouze jednoho člověka, režiséra, a z ostatních diváků jsem měl vždycky strach. Nicméně po takovýchto představeních, kdy si člověk myslí, že ze sebe vydal všechno a že obšťastnil diváky, dochází u mě k jakési katarzi, oprostění od všedních problémů.

A CO JE NA HERECTVÍ ODLE TEBE NEJOBTÍŽNĚJŠÍ?

- Nepříjemné je, že člověk nemá příliš soukromí, nemá dost času na rodinu a občas musí hrát i při různých obtížích /ať fyzických nebo psychických/ a nesmí to být na něm znát. Nemáme svátky, soboty, neděle. Často však i když každý herec neustále v práci nadává, je pro něj absolutním neštěstím, když nemá co dělat. Tím se odlišuje asi od valné většiny lidí.

KDYBY SIS NARODIL ZNOVA, ZVOLIL BY SIS STEJNÉ POVOLÁNÍ?

- Chtěl bych být milionářem. Zatím na to příliš pracuji. Když si u vás zahrám své sci-fi představení, budu o krok blíže.

NEMYSLÍŠ, ŽE JE TO TROCHU SCI-FI CÍL?

- Sci-fi vásobčas to může snad jenom těšit, ne?

A NÁS TO SAMOŠE MĚ TĚŠÍ. DĚKUJE ZA ROZHOVOR.

Ptal se Pavel Hrzých

LITERICKÉ POHLEDY

LITERATURA

SBÍRKA TAJEMNÉHO AUTORA

Když jsem si koupil sbírku povídek Dmitrije Bilenskina Hodina relativity, netušil jsem, že pro mě bude osudnost tohoto autora dokonce poněkud tajemná. Stalo se tak ve chvíli, kdy jsem o něm četl zavařené zprávy a informace. Vzhledem jsem do něko-

lika knih a zjistil, že situace není zdaleka jednoduchá. Už rok narození je zahalen nejasností. Ivo Železný ve výběru Stvořitelé nových světů uvádí rok 1933. Stejně tak Miroslava Genčiová ve sbírce Skleněné město. Ve dvanáctém čísle Sovětské literatury z roku 1986 se uvádí rok 1936. A jasno do mého problému nevnesl ani Ondřej Neff svým dílem Všechno je jinak. Ba, právě naopak. Ještě více mě zmátl, neboť na straně 340 uvádí rok 1933, ale na straně 352 již rok 1936. Takže nevím, zatím je to 3 : 2 pro rok 1933. Aritmetický průměr mi říká 1934,2, ale vyslim, že v tomto případě mi matematika nepomůže. Podobně nejasná je ovšem situace i u otázky, kdy začal Dmitrij Bilenkin psát sci-fi. Ivo Železný a Sovětská literatura se přiklání k roku 1958, Ondřej Neff uvedl 1957 povídkou Kosmický bůh, která je součástí recenzované sbírky, a Miroslava Genčiová píše takticky o 60. letech. Jedinou jistotou, což se, zůstává tedy autorovo svolání. Ve všech zmíněných čtenářech se píše, že je geobank, tak to snad bude pravda.

Nicméně tyto záležitosti nás, jako čtenáře, nemají nijak zvlášť znepokojovat. Pro nás je rozhodující, že Dmitrij Bilenkin píše sci-fi a že ji psát umí, jak ukazují i mnohé práce ze sbírky Hodina relativity, i když on se nevyhnul některým úskalím v kvalitě svých děl. Celkový dojem z této sbírky je však příznivý, žádná z povídek neklesá pod dočrý průměr a pár jich je skutečně výborných. Na druhé straně člověka ovšem napahe, proč by místo těch průměrných nemohly být další výborné. Nepochybují o tom, že Dmitrij Bilenkin napsal i mnohé další povídky, jež svou kvalitou předčí některé z této sbírky a se kterými by stálo za to naše čtenáře seznámit.

K těm méně zdatným patří snad titulní povídka, jednak čtenář tuší, jak dopadne, a pak názor, že dialektika vládne všude, je vyslovován příliš jasně, vyjádřeno příliš kazatelsky a poučně. Podobné téma, o možnosti působení pozemského života podmínkám na Marsu, navíc zpracoval Dmitrij Bilenkin již v povídce Tlak života /česky ve Stvořitelích nových světů - Albatros 1980/, kde se mu to podařilo podstatně lépe než v Hodině relativity.

Z pětice povídek zabývajících se tématem setkání s jinými civilizacemi patří k těm výborným především Když se zkrříží cesty, které vyniká napětím a dramatickostí a také IQ test, což zaujme originálním nápadem. Klasi v chrámu a Příhoda na Omě chybí větší originalita, i zde čtenář tuší, jak všechno dopadne. Výjimka z pravidel je pak příliš dlouhá a rozvláčná na to, co autor v závěru čtenáři sděluje.

Velmi zajímavý pohled na vztah člověka a roboty nám Dmitrij Bilenkin poskytuje v povídce Odcházejícím se musí odpouštět a podobně zajímavě zpracovává i téma cestování časem v příběhu Nebuďte mistikem.

Nejdelší prací v této sbírce je potom novela Kosmický bůh, v které autor rozvíjí do vesmírných měřítek možnosti teroristických akcí a jejich použití k ovládnutí Země. V tomto případě je to hrozba umělého vytvoření děr v ozónové vrstvě, což nabývá právě v současnosti, kdy se toto zabezpečí stává reálné, na aktuálnosti. Po napínavém a dramatickém ději nakonec všechno dobře dopadne, ale v člověku zůstává nepříjemný pocit, že tato fantazie, byť v poněkud jiné podobě, není zase tak nereálná.

A na závěr jsem si vybral i romantický příběh nazvaný Bady žijí drákovci. Zejméně zpodobnění dětské fantazie z pohledu dospělých, kontrast poctivého dětského víření světa s racionálního pohledu je velmi zajímavé. Směřující se k vyžití ve svůj prospěch. A k tomu všemu ještě samostatně zdařila ekologické varování. Skutečně vynikající povídka, která tvoří spolu s příběhem Když se zkrříží cesty vrchol celé sbírky. A právě o tomto

povídkám nemůžeme Hodinu relativity jen tak pominout a zařadit ji do běžného průměru, díky této povídce stojí za to si Hodinu relativity přečíst a občas se k ní i vrátit.

Pavel Hurych

MEZIČAS POUZE PRŮMĚRNÝ

Musím se přiznat, že vědeckofantastické příběhy Lubomíra Macháčka mne nikdy nedokázaly příliš nadchnout. Snad proto, že jsou tak málo vědecko-fantastické. A nepodařilo se to ani jeho poslední sbírce povídek Fantasticky mezičas, přestože je tentokrát vědecko-fantastické podstatně více. Ani ona mne nijak zvlášť nenadchla, a když nemůžu popřít, že je v mnoha směrech zajímavá.

Za pozornost stojí již Macháčkův literární styl. Nevím, jestli je to jen můj dojem, ale na mne působí značně syrově, vzbuzuje ve mě poněkud nepříjemné pocity. Možná, že to je autorův záměr, ale mně tento přístup rozhodně brání vnímat zobrazovaný příběh hlouběji. Stále ho sleduji z patřičného odstupu, nejsem schopen se s hrdiny ztotožnit a jejich osudy patřičně prožít. Mám pocit, jako když se dívám na dobře sestavený stroj, například automobil, kterému chybí kapota, aby mu dodala onen nádherný, ladný a okouzlující tvar. Vše je na svém místě, všechno je, jak má být, součástky jsou namazány, fungují přesně jak je třeba, ale k tomu, aby se běžnému uživateli auto zalíbilo, to nestačí. Potřebuje kapotu, musí mít pěkný design. A právě tento design mi chybí u Macháčkových prací. Mám dojem, že vidím všechny vnitřnosti autorova díla a tento pohled je mi nepříjemný. Je to jen můj podobný pocit, mnozí možná vnímají tyto prózy jinak, ale myslím, že o tom, co jsem četl, tento pocit leccos vypovídá. Pro mne je alespoň důležitý.

A nyní několik slov k námětům těchto povídek. Macháček staví své práce na důvěrnostech, na neopatrných nápadech, které pak rozvíjí do větší šíře. A problém je v tom, že své nápady rozvíjí do příliš velké šíře. Rozmaznáje je, nastavuje až to začíná čtenáře unavovat. Čtenář je již zvědavý na konec, jak to všechno dopadne. Vidí, že autor k danému tématu nepřináší nic nového a konec je stále v nedohlednu. V mnohých případech to vypadá, jako by chtěl Macháček dokázat, že sci-fi povídka se dá napsat o všem. Ale neledajaké, ještě k tomu dlouhá. Což se mu sice daří, ale nepodařilo se mu už dokázat, že tato povídka musí být vždy dobrá.

To se projevuje především v ukončení mnohých příběhů. Jako by autor nevěděl, jak rozvedený děj vhodně uzavřít, a tak končí většina prací jaksi do ztracene, bez výrazného vyvrchlení a pokud možno ještě s nějakým tajemstvím, které zůstává čtenáři neodhaleno. Vůbec se zdá, že Macháček jen těžko odolává touze po tajemnu. V mnoha povídkách se vyskytuje něco záhadného, autor naznačuje jisté tajemné souvislosti, které však ke čtenářovu zklamání nakonec nijak nevysvětluje, takže důvod těchto záhad zůstává neznámý. Pouze podpořuji čtenářovu nejistotu z právě přečteného díla.

Navzdory tomu, co jsem právě napsal, musím uznat, že Macháček to, co dělá, umí. Téměř vždy se mu podaří rozvinout děj svých nápadů na solidní úrovni, dokáže čtenáře zaujmout, takže mu rozvlaklost vyprávění zpravidla odpustí a nakonec je spokojen i s trochu rozpuštěným koncem. Mám ovšem pocit, že by

Macháček mohl svých schopností využít mnohem lépe. Že by mohl postavit příběh na podstatně pevnějších a solidnějších základech, než jsou jeho drobné nápady. Pak by nemusel děj rozvíjet do šířky uměle vykonstruovanými detaily a epizodami, ale stačilo by využít dostatečně nosného nápadu a sledovat hlavní dějovou linii až k dobře promyšlenému závěru. A pak bychom se od tohoto autora mohli dočkat skutečně zajímavého a přínosného sci-fi díla.

O tom nás ostatně přesvědčuje i v některých povídkách této sbírky. Je to především v případech, kdy přesně ví kam příběh směřuje a kdy a jak ho chce ukončit. Pak děj zbytečně neprotahuje, nevymýšlí si další epizody, ale míří k patřičně vypointovanému závěru. Tak vznikly i nejlepší povídky Fantastického mezičasu, kterými jsou lomací pomocník, především Králíků jako v Austrálii. Mohly by se sem zařadit i příběhy Vůně nasbíraných hub a Netradiční zboží, ovšem jejich pointa je trochu průhledná, čtenář začíná příliš brzo tušit, jak to dopadne.

Pak se tu vyskytují práce, které sice nejsou případem rozvleklých a zbytečně dlouhých děl, ale jejichž konec je značně rozpačitý. Autor sice nevěděl, jak děj co nejlépe ukončit, ale učinil to ještě včas, což mu je třeba přičíst k dobru. Navíc je třeba vyzdvihnout i jejich zajímavý námět, který čtenáře nepochybně zaujme. Sem patří povídky Jakou barvu má tráva a Nadosah.

K dílům, kde se Lubomír Macháček skutečně rozjel a kde se měl, podle mne, zastavit podstatně dříve, čímž by se zbavil rozvlácnosti a zdoluhavosti příběhu, i když jim nelze upřít poutavý námět a jistý humanistický náboj, bych zařadil Stopu do budoucnosti a Čekání na člověka, u kterého je ovšem třeba ocenit zajímavý závěr.

A nakonec jsem si nechal povídku Panák, který zpíval, jež je nejdelší a zabírá více než třetinu sbírky. V ní jako by se spojovala většina nedostatků, které jsem výše autorovi vytýkal. Je postavena na skutečně nepatrném nápadu, děj je rozvinut do největší šíře a ani konec, který je sice laděn značně humanisticky, nevyznívá příliš věrohodně. V této povídce se navíc autorovi za celých sto stránek ne podařilo čtenáře přesvědčit, že tomu, o čem píše, věří, že to považuje za možné. Naopak panák, který zpívá, a má tak podobu muzikoterapie odnímat lidem nepříjemné a agresivní emoce, je líčen značně nesympaticky a o jeho schopnosti zpívat jsou neustále vyslovovány pochybnosti. Ale přesto funguje a lidem pomáhá. Čtenář se však nemůže zbavit dojmu, že by mu takový panák lesl nepředstavitelně na nervy a že by ho v žádném případě nedokázal uklidnit. Autor se ovšem přitom tváří naprosto vážně a ničím nenaznačuje, že by to myslel jen jako žert. A tak čtenář dočte příběh a marně si láme hlavu: myslel to ten Macháček vážně nebo si ze mě dělá legraci? A nikdo mu neodpovídá.

Možná se dočkáme odpovědi v některém z dalších děl Lubomíra Macháčka. Jak raznačil ve Fantastickém mezičase, psát sci-fi umí a přečíst si tuto knížku není rozhodně ztráta času. Některými nápady a stylem je nepochybně zajímavá, ale jako celek nepřekračuje průměr naší vědeckofantastické tvorby. Je to škoda, neboť od tak zkušeného autora, jakým Lubomír Macháček nesporně je, bychom již mohli očekávat víc. No, nevádí, snad někdy příště. Příště se to třeba opravdu povede a my se dočkáme díla, jaké bychom si přáli, které by nás dokázalo skutečně překvapit a okouzlit. Fantastickému mezičasu se to bohužel nepovedlo. Ale věřme, že je to skutečně jen mezičas a že v cíli bude výsledek mnohem lepší.

Pavel Hurych

TĚLO POZEMŠTĀNA

Jméno Louise Charboneaua jsem hledel v superseznamu marně. O to více jsem byl zvědavý, co se skrývá pod názvem Tělo pozemšťana. Charboneau mne svým cílem nezklamal. Ne tak už naše nakladatelství, která b. místo nutných (proto nucených?) ležáků mohla mít nedostatečný papír na takový dílka z oblasti science-fiction, která proto vycházejí v amatérských překladech.

Tělo pozemšťana nevyniká stylem ani myšlenkovým bohatstvím, neklade si vyšší ideové cíle. Začne však barvitým dějem a pro nás nezvyklou atmosférou. Charboneau přibližuje čtenářské obci běžný život vysokoškolského profesora, jehož domovem je tábořiště karavanů na vršku nad Mulholland Drive poblíž hřebene hor Santa Monica.

Profesor Cameron stále se vracějící sen považuje za chorobnou představu, která mu společně s vizí smrti jeho otce dává dohromady jediné, že se zbláznil. Ale když později, jednoho říjnového večera, zaslechne telepatickou rozmluvu dvou vetřelců, už si je jistý svými paranormálními schopnostmi. Poněkud nevěrohodně působí jeho jedinečnost, nikdo jiný totiž vetřelce, kteří chystají invazi na Zemi, neslyší. A to stojí následující příběh - vzájemná honička vetřelců a profesora, v níž si všichni uvědomují, jaké nebezpečí plyne z existence toho druhého.

V místě setkání profesora s lidmi, kteří se snaží slyšet "hlas", což ovšem nemá souvislost s vlastní osou děje, mohl autor navázat na jinou nitku. Neudělal tak a tato pasáž vyznívá jen jako neumělý náznak toho, že to s naším světem nemusí být vždy jen materialistické, jak se jeví na první pohled. Zdá se mi, jako by se Charboneau tohoto ten tu lekkl.

Cítil bych se barbarem, kdybych dále děj líčil. A proto jen mohu tělo Pozemšťana doporučit jako dobrodružný příběh, za nějž, přes všechno o čem se zmiňuji, patří vydavatelům - SFK Winston a Třesk - upřímný dík

Michal Vitouš

C O M I C S

PRVNÍ VLAŠTOVKA

Posledních osmnáct let nebylo možné tvrdit, že je naše mládež zahlcena sesbrou kreslených seriálů čili komiksů tuzemského původu. Není tedy pro nás ani no, jaký vztah ke kreslenému seriálu zaujímá a co od něho vyžaduje. A to o hodnotových kritériích komiksů, která před časem proběhla na stránkách časopisu Kmen, proto nutně musela být ryze akademický, neliž se o spekulativní ráz, byť do ní našťastí zasáhly i hlasy veřejného mínění. Sporné výsledky této diskuse přiměly ortodoxní ochránce "skutečných hodnot" k dočasnému ústupu, bylo však zřejmé, že radikální útok proti zvolně cizizujícímu kreslenému seriálu byl pouze odložen.

Obrázkové seriály pro chlapce a děvčata nakladatelství Svěpomoc, které se na jaře letošního roku objevily na stáncích

PNS pod názvem "Kometa", byly tedy vítaným signálem pro neomylného teoretika Otakara Chaloupky, aby neprodleně vyjádřil svou nelibost. V článku "Komiks v praxi" /Mén 24/1989/ rozebírá první číslo "Komety" a s velkým záostřím činěním dospívá k předem vytyčeným závěrům. Přitom ho však vůbec nenapadá, že mnohem serioznější by bylo aspoň ověřit, jak "Kometa" přijímá právě naše mládež.

První číslo "Komety" obsahuje pět obrazkových seriálů: "Tajemství zlatého rodu" /připravil a nakreslil K. Saudek a spol./, "Robot II" /text L. Falteisek, kresby J. P. Novák/, "Chata v Jezerní kotlině" /počte Jaroslav J. Foglar nakreslil M. Čermák/, "Jezevčík Bobo, přítel člověka" /scénář L. Falteisek, kresby B. Ceplecha/ a "Válka s Mloky" /text i kresby J. Štěpánek/. Otakar Chaloupka je v principu obodnotil následovně: "...Falteiska a Ceplecha přijmeme s uspokojením, Foglarovský seriál dovedeme jakžtakž pochopit ekonomickými zájmy poštovníku, seriál Saudkův a Robot II můžeme akceptovat s výhradami, co se z nich vyvine, ale Štěpánkova Válka s Mloky je trochu silný tabák... Nevkus, nekulturnost, neumětelství - všechna slova, která bych uvedl, by měla předponu ne, kromě jediného: kýč. Budeme-li potřebovat uvést pregnantní příklad kýče, nebudeme muset napříště dlouho hledat, stačí připomenout poslední seriál první Komety..."

Pro komiks L. Falteiska a B. Ceplechy horuje Otakar Chaloupka tak intenzívně a na tolika místech svého článku, až je to přinejmenším podezřelé. Ilustrovat to lze nejlépe takto: "...Falteisek je talentovaný spisovatel, který má spisovatelskou zodpovědnost i u tvorby pro tuto spíš lehčí muzku, a Ceplecha má výtvorný výraz, který je pro seriál jako stvořený a z něhož neslevuje. Oba dělají svůj komiks jako něco, co má snést hodnotová kritéria a co je snese, dokonce obdivuje. S tvůrčí invencí, která je potřebná tedy i zde jinde." L. Falteisek je možná doopravdy geniální spisovatel, jehož do roka a do dne nemine Nobelova cena za literaturu, ale já si lámám hlavu, co vůbec chce seriálem "Jezevčík Bobo, přítel člověka" vyjádřit. Připouštím svou naprostou kulturní a národnostní i fakt, že "Kometa" vlastní až od druhého čísla, nicméně nechápu, co tak principiálního tento seriál řeší, aby to dokázalo upoutat především mladého člověka a přimělo ho hledat zde své vzory. Snad to ale způsobuje má osobní nepochopení k výtvornému projevu B. Ceplechy, jehož karikatury pokládám za jednu z nejstupidnějších v našich krajích. Přesto se namíchu zbavit dojmu, že se Otakar Chaloupka pokouší dělat L. Falteiskovi a B. Ceplechovi lacinou reklamu, protože je s nimi asi v užším než ryze profesionálním vztahu.

Velice zajímavý je také tendencí postoj Otakara Chaloupky k seriálu "Chata v Jezerní kotlině". Přitom si ovšem neuvedomuje, jak si sám odporuje. Nejprve tvrdí, že tento seriál je "zcela v intencích Foglarových seriálů v klasickém hlasateli před padesáti lety, takže zde není Kometa nejen nepředvádí nic nového, ale může být snadno v podezření, že se chce komerčně svést na nově vzedmuté 'foglarovské vlně'..." O něco dále však konstatuje: "...Srovnání seriálu Komety s knižním Foglarovým textem ukazuje, oč vlastně tento seriál Chata v Jezerní kotlině ochuzuje, a hlavně, že ji ochuzuje o to, co je na ní nejzajímavější, totiž o atmosféru. Nevím, co má Otakar Chaloupka osobně proti Jaroslavu Foglarovi, ale rád se mi zdá, že se obává především morálních zásead, které jako osa foglarovských děl neustále prokazují svou nadčasovou platnost. Skutečné hodnoty člověka přece musejí rozhodovat jeho schopnosti, pracovitost, houževnatost a vysoké morální kvality, a nikoli v společenské zařazení nebo názorové přesvědčení."

O seriálech "Tajemství zlatého rodu" a "Robot II" se Otakar Chaloupka vyjadřuje podobně jako o seriálu "Chata v Jezerní kotlině". Především ani

vůči K. Saudkovi, ani M. Matějčkovi či J. R. Novákovi necítí žádné výrazné sympatie, případně nepochutí. Přesto je nucen ocenit "svěbytný Saudkův kresebný rukopis" a připustit, že seriál "Robot II", který je dle mého subjektivního mínění v "Kometě" nejubožejší. "se rozbíná jako seriál povýšce dětský a současný, snad trochu zdlouvev, ale možná nadějně."

Mimoriádně pohoršení však u Otakara Chaloupky vzbudil Jan Štěpánek, který se neprognošitelně odvěšil "vlastní textové úpravy a výtvarného zpodobnění Čapkovy Války s Mloky". Otakar Chaloupka je tímto oporázlivým činem natolik odčizen, že mluví o "ráně mezi oči", kterou prý dostáváme nejen my všichni, ale i sám Karel Čapek. A aby nebylo sporu, kdo nese hlavní vinu, Otakar Chaloupka hrámé: "...A ranu mezi oči dostává také kulturní zodpovědnost Svěpomoci." Pravda, Štěpánkuv krok je skutečně ohromující. Ovšem nikoli proto, že by znesvicoval dílo Karla Čapka, nýbrž z té prosté příčiny, že jsme si až do této chvíle nedokázali představit "Válku s Mloky" ztvárněnou jako kreslený seriál.

Každý průkopnický počin však s sebou přináší nemalá rizika, a tak je přinejmenším netaktní obviňovat J. Štěpánka z brádivství jenom kvůli tomu, že nedovedl přesně odhadnout své možnosti. Třebas jeho kresby - jsou výrazně plastické, takže dokonale zachycují prostorovou realitu, jenomže postrádají pohyb, celkovou, plynulou dynamiku přecházející z obrázku do obrázku, tak nezbytnou pro každý dobrý komiks. Nicméně podle mého soudu dokáže J. Štěpánek přesvědčit, že i tzv. klasika může být vlastně náramně přitažlivá. A to je zřejmě jedna z nadějných cest, jak obnovit kontakt s naší mládeží, jíž kdekdo stále vnucuje "skutečné hodnoty".

Tuto domněnku mohu doložit i vlastní zkušeností, která je sice již staršího data, přesto však ukazuje přirozenou reakci na necitlivé šíření kultury. Chodil jsem do třetího ročníku gymnázia. Při hodině literatury se právě probíralo dílo Karla Čapka, jemuž jsem se do té doby jako autorovi neoblíbené povinné četby co nepečlivěji vyhýbal. V jistém okamžiku se ale profesorka češtiny prořekla, že "Krekatitu" je vlastně dobrodružný román. Zkusil jsem si ho tedy přečíst, abych zjistil, do jaké míry si z nás vystřelila. Nejenže jsem však musel konstatovat, že měla v podstatě pravdu, ale zároveň jsem se seznámil se skutečným Karlem Čapkem a poznal pravou tvář literatury.

Nejsem si však úplně jist, zda mi je jistě osobní zážitek patří opravdu do běžné historie. Po přečtení článku Vlada Říši "Comics v praxi" /Kmen 29/1989/ o tom dosti pocybují. Vlado Říša totiž ve svém článku, čímž odmítá stanovisko Otakara Chaloupky, mimo jiné říká: "...Mimoriádný zájem však děti projevíly o seriál Válka s Mloky... Pro mě jsou podstatná slova z dialogu dvou učnic, které jsem vyslechl o přestávce: 'Já si tu knížku budu muset nad přečíst!'..." Potřebuje vůbec někdo doplňující komentář?

Jestliže se ale Otakar Chaloupka rozhodl zahájit rozpravu o zneuctění díla Karla Čapka a o naší kulturní zodpovědnosti, měl by se nejdříve upamatovat na film Otakara Vávry "Temné slunce". Tento film je nejen nedůstojnou, nestoudně tendenční karikaturou "Krekatitu", nýbrž přímo provokačním útokem na Čapkův ideový odkaz. Zatímco J. Štěpánek svým pojetím "Války s Mloky" zachovává Čapkův všepojímající humanismus a dokonce mu dává ještě více vyniknout precizním zachycením dobové atmosféry, Otakar Vávra ho v "Temném slunci" mechanickou modernizací vulgarizuje a necitlivými zásehy brutálně zesměšňuje.

Otakar Chaloupka by měl tedy velice pozorně zvážit, jestli se nepokusil odstřelit první váhovou vleštovku, která je po mnoha neuvěřitelně dlouhých letech přežvástí pružnějšího chápání skutečných potřeb domácího čtenáře. Čtenáře, jenž rozhodně není unifikovanou součástíkou nějaké homogenní čtenářské obce. Kdyby

si Otakar Chaloupka přečetl článek Hany Řezníčkové "Comics se musí umět" /Kmen 31/1989/, jistě by poznal, v čem se dopustil kardinálního omylu. Mimo jiné by se v něm totiž dočetl: "...Comics svou formou a podstatou vychází z dokonalé kresebné dovednosti, profesionální, nekompromisní výtvarné rutiny při zobrazování skutečnosti, v zachycení živého pohybu, situačního děje a atmosféry příběhu. V tomto oboru dosáhli kreslíři zahraničních seriálů comics s dobrodružnou tematikou a science-fiction mistrovské dokonalosti. V západních zemích má comics obrovskou popularitu u široké veřejnosti po mnoho desetiletí, ve všech generačních stupních věku čtenářů. U nás obrázkový seriál pokulhává a KOMETA v současné době není schopna uspokojit poptávku čtenářů - a ne jen u těch nejmladších..." Špiše než školemetským rozpitváváním úplně prvního čísla Komety, měl by se proto Otakar Chaloupka raději zabývat otázkou, jak kreslenému seriálu vytvořit nezbytný prostor. Neboť jsou-li dostatečné možnosti, a tedy i vždy potřebná konkurence, vyrostou záhy nejen vynikající textaři, ale i neméně kvalitní kreslíři komiksů. Uvedině za takových podmínek bude seriózní zevrubně analyzovat stov tuzemského kresleného seriálu.

Jiří Fídra

D I V A D L O

PARDUBICKÁ VĚC MAKROPULOS

Setkat se v divadle s vědeckofantastickou hrou je pro příznivce sci-fi opravdu svátek. Mám teď na mysli hry vědeckofantastické skutečně v pravém slova smyslu, tedy hry, kde sci-fi motiv hraje významnou roli a není použit pouze jako kulisa nebo na okraj k podtržení některých autorových myšlenek. Tím nechci rozhodně říci, že tyto hry jsou špatné, to v žádném případě /jako například století vědeckofantastického dramatu Dan delší než století, který je skutečně vynikající, nebo Pénélope Ester Vilarové, což je nádherná spekulativní fikce z dévné historie/, ale skutečná sci-fi, kde vědeckofantastický prvek má rozhodující vliv na další děj, to je pro příznivce klasické sci-fi přece jen něco jiného.

A právě takových her je v historii divadelní tvorby jen pramálo. Snad jediným autorem, který se této tematice soustavněji věnoval, a dosáhl v ní i značných úspěchů, byl náš spisovatel a dramatik Karel Čapek. A po něm zeje velké propast, jejíž překlenutí se asi jen tak nedočkáme. Neboť zpracovat vědeckofantastický námět pro divadlo je asi to nejtěžší, do čeho se může autor tohoto žánru pustit. Divadelní prostředky jsou přece jen, i přes velký rozvoj techniky, značně omezené, a proto může divadlo v tomto žánru jen velmi těžko konkurovat filmu nebo televizi. Ale jde to, jak ukazuje příklad Karla Čapka, jehož hry jsou i po více než půl století naprosto aktuální a působí zcela současně. Ukazem toho může být i nové nastudování Věci Makropulos Východočeským divadlem v Pardubicích.

Základem úspěchu pardubického představení je podle mého názoru již scéna Jana Duška. Temné jeviště, černá, lesknoucí se

podlaha, jen pár kusů tmavého nábytku a na diváka přímo dýchne záhada a tajemnost příběhu, který se v tomto prostředí musí odehrávat. A tato pochmurná a tajemná atmosféra provází celé představení, dává mu jednotný ráz, který není ničím porušován a vytváří nádhernou celistvost této inscenace.

Bruhou nezbytnou součástí úspěchu jsou výborné herecké výkony. Zvláště Lídy Vlaškové v roli Emilie Marty. Od začátku je nepochybně přesvědčivá, divák cítí, jak je již životem otrávená, jak jí vše, co se kolem ní děje, nudí. Avšak jí věří každé slovo, je přesvědčen o její pravdě a vůbec nepochybuje o tom, že žít tři sta let je zbytečně dlouho. A pozadu nezůstávají ani ostatní členové souboru. Každý dává své postavě osobitý a nezeměnitelný ráz. Ať už jde o ironického doktora Kolenatého Jiřího Křepela, pro historii zapáleného sollicitátora Vítka Leopolda Běhane, zamulovaného Alberta Gregora Petra Hubnera, hřmotného Jaroslava Pruse Radoslava Bartníka nebo starého Hauk-Sendorfa stále planoucího láskou k Emilii v podání zasloužilého umělce Milana Sanguha. Nikdo nezůstává pozadu, nikdo není ve stínu ostatních, všichni mají svůj prostor, který plně využívají. Herecké výkony jsou vzácně vyrovnané, což nemalou měrou přispívá k tomu, že představení nemá hluchá místa, má spád a gradaci a dokáže diváka vtáhnout do děje a zaujmout tak, že ani nepostřehne, jak ty téměř tři hodiny v divadle uplynuly.

Na úspěchu tohoto představení má pochopitelně také zásluhu režisér Oto Šavčík, po jehož vedením tato inscenace vznikla. Nenechal se zlákat k modernizaci a upravení původního textu, které v mnoha případech nepřinášejí očekávaný výsledek /jako se to stalo právě s Věcí Makropulos na Nové scéně Národního divadla/, ale ponechal Čapkův text v původní podobě, což bylo, jak ukazuje výsledek, nejlepší, co mohl udělat. Z tohoto základu pak dokázal spolu se všemi členy souboru vytěžit maximum a dosáhnout skutečně mimořádného uměleckého účinku, k čemuž dopomohly i kostýmy Dany Hávové a hudba Petra Tondely. Vzniklo tak představení, které si skutečně zaslouží našu pozornost.

Věc Makropulos v podání Východočeského divadla v Pardubicích tak ukazuje, že vědeckofantastická tvorba na jevišti může úspěšně konkurovat filmu i televizi. Jen se musí vědět, jak na to a mít dost odvahy to zkusit. V Pardubicích to zkusili a výsledek rozhodně stojí za to. Je jen škoda, že museli sáhnout pro toto dílo tak hluboko do historie a nemohli se opřít o tvorbu některého současného autora. Nepochybně bude mít pravdu ten, kdo namítne, že psát sci-fi hru před šedesáti lety a dnes je rozdíl a že kdyby šel Karel Čapek v současnosti, že by tu odvahu třeba také neměl, ale rozhodně to není důvod k tomu, aby se o to nikdo nepokoušel. Přiznáváme sci-fi je u nás spousta, dobrých dramatická máme také dost. Je jen třeba, aby se našel někdo, kdo by tyto dvě oblasti spojil. Vždyť tradici v této oblasti rozhodně máme. A neměli bychom věčně žít jen a ní.

Pavel Hurych

Č A R O S V Ě T

Michal Vitouš

Uvědomil si ten zvláštní pocit z cizích očí, které jej upřeným pohledem bijí do zad. Ohlédl se s nevrlým zamučením, ale nikoho nespatriil. Kdopak se to asi skrývá v přítmí pralesních velikánů? Odstrčil črůžku, které mu ze stři vybírala hmyz, odpoutal se od tlupy a seskočil na zem. Po dvou se kolébal k místu, kde již před léty chtěl postavit své první hrázdo, ale vůdce tlupy mu to zakázal. I teď na něj křikl, aby se vrátil, ale on neposlechl. Poseďle ho zvědavost a stůj co stůj chtěl zjistit, co tam je. To místo v zelené džungli jej přitahovalo a nebyl schopen otočit se zpět a ani sám netoužil vrátit se bez poznání.

Mech věbil k měkkému spočinutí, ale on zůstal k této výzvě hluchý. Krčel dál tím jediným směrem, aniž by čekal, že spatří bytost svého druhu. Ozval se v něm pud sebezáchovy a také strach z neznámého, ale zvědavost zvítězila. Dlouho tím kolébavým krokem nechával v měkké půdě své šlépěje. Již dávno neslyšel mručení dospělých, křik mláďat a poznávací hvizd své tlupy.

Pocítil v nohách únavu z dlouhé chůze po zemi a zastavil se. Ostrá bolest mu nečekaně sevřela hruď. A stejně náhle za zvuků krásné melodie, nebo jen políčských skřeků, proletěl tmavým tunelem. Nevěděl proč a nevěděl ani, zda to trvalo jen okamžik, nebo celou věčnost. Čas již nebyl relativní, čas již nebyl. Stejně náhle se ocitl zpět. Prales a neznámá místa a vzdálený domov, otisky nohou v mechu a on schoulený v zeleném koberci, jako v hlubokém, velmi hlubokém spánku. Spatřil sám sebe. Lekl se, že přece nemůže žít na dvou místech zároveň, že přece není možné, aby stál bdiel nad sebou samým v sladkém snění. Lekl se, že snad zemřel, že jej mrtvého nožde dravé zvíře a rozsépe. Ale mrtvým se necítil. Jen jeho tělo se zdělo být bez života. Pomyšlel si, že je někde, kde by neměl být, vztáhl ruku ke spícímu tělu se snahou vrátit se zpět, vrátit se tam, kde jeho tlupa střeží své panství. Ale nemohl najít žádné pevný bod, nemohl se zachytit země, stromů, ani své srsti. Ruce mu projížděly tím jeho světem, jako by to byl jen barevný sen. Prostor už nešuměl pouhou zelenou džunglí. Prostor už neměl jen tři rozměry.

Uvědomil si, že slyší, vidí, ale více než dosud, a vnímá i jinými smysly, pro které neznal slova. Otočil se zády k tělu a proploval pralesem dál. Zpočátku se vyhýbal stromům, později si uvědomil, že je to zbytečné a přinutit k tomu růstu, jež ho přitahovalo, přímo.

Spatřil hrad. Hrad, který nikdy nebyl postaven, protože nebylo ani hmoty. Hrad viděl ve svých představách, otevřenou bránu s tušením cizích očí, které by se měla ztrestat za rušení, nebo jen poznat k zahájení zvědavosti.

Viděl cizí svět, zvláštní, nekonečný, věčný. Čarosvět. Viděl spousty míst, jež nedokázal popsat, protože jen poznával, jež je

jeho jazyk chudý. Věděl, že ož se vrátí, a on věřil, že se vrátí, bude moudřejší a pomůže svému rodu.

Prolétal dlouhou chodbou hradu s komnatami plnými spících... nevěděl, koho tam vidí. Na konci chodby spatřil Komnatu absolutního vědění. Znal jméno té místnosti, ačkoli mu je nikdo za života neřekl. A nikdo z tlupy také nemluvil o hradu. Ani starý moudrý vůdce, kterého mladší porazil v souboji minulého období.

Měl již na dosah ty zvláštní mnohorozměrné oči, jež prosvítaly přes silné čveře Komnaty absolutního vědění. Stačilo jen pomyslet si, aby se otevřely, myslet více a silněji a ony...

"Co je to, Zvědavosti, tys přivedla tvora ze Světa?" zeptala se Pravda.

Probudil se Strach v jedné z mnohých komnat, zamířil chodbou k Pravdě blíž a blíž k tvorovi. Tvor jej pocítil a s výkřikem odlétl pryč, pryč od těch tajemných očí, které posmutněly.

V každé komnatě se cosi probudilo, z každé cosi vylétlo, všude byl zaháněn Spánek a přerušen Sen, do všech vstoupilo Bdění.

"Je tu tvor ze Světa, Zvědavost jej přivedla, aby otevřel Komnatu absolutního vědění!" křičela Pravda, aby všichni slyšeli.

"Nic tu není," mračila se Lež.

"Spánku, zadrž tvora, ať nám neublíží!" ozval se Strach.

A Spánek s bratrem Snem tvora dostihli. Pomyslel si on, jak velmi je unaven a zavřel oči.

"Zvědavost se dopustila chyby. Musíme ji soudit!" Pravda létala na všechny strany.

Svoboda mínila: "Nechte Zvědavost být!"

"Je v mé přirozenosti," bránila se ona, "být tam, kde je co poznávat. Neměla bych sama sebou, kdybych jen spící jako Sen létala. Vždyť i on vstupuje do tvora ze Světa."

"Čarosvět je ale náš," řekla Lžba, "jenom náš!"

"Každý sem může," mínila Svoboda, "všichni mne mají."

"Čarosvět není pro tvory ze Světa," čela Upřímnost. "Komnata absolutního vědění není přístupná ani nám."

"Nechte toho a přivolejte spánek zpět."

"Ty mlč, Lhostejnosti!" křičela rozvášněná Pravda.

"A proč bych mlčela? Mám stejné právo mluvit, jako ty!"

"Jsi temná jako alo, kam odvěká patříš!"

"A ty jsi jen malý zářící bezrozměrný bod!"

"Tak, tak," smála se Lež, vrtěla Pravdu.

"Zbytečně se usmíváš, Lži, já jsem jediná smyslem správná. Ty jsi jen zdánlivý protiklad. Pořádáš na tvora ze Světa. Proběhne kolem něj zvíře. On řekne: 'Zvíře běží.' To jsem já, pravda jediná. Jak ty bys tvrdila klouposti? Zvíře se nepohybuje! Jediný protiklad, je jen protibod a nestáčí ti. Dál si budeš vymýšlet, že zvíře stojí, ležá, létá, ty klidně i zapřeš zvíře. Budeš tvrdit cokoliv jen na ten jediný správný bod. Proto si myslíš, že jsi proti mě nekonečná. Ústup! Pravda vždycky vítězí!"

"Tak jest!" křičela Podlézavost. "Ústup, Lži!"

"Ty?" rozněvala se Lež, "ty, stejně temná jako já, stojíš na straně zářící?"

"Jsem tam, kde je to výhradně," usmála se Podlézavost, "to už bys měla vědět."

"Buďte tvora a přestňte se rosecpávat."

"Nechte soudu, já chci spát," řekla Lhostejnost.

"Nic tu není," křičela Lež.

I Lžba se přidala: "Tvora pusťte zpátky do Světa, jistě na něj někdo čeká."

A sudte Zvědavosti! křičela, jak nejvíce mohla, Pravda, stojící blízko Pysknice.

A náhle vše ztichlo, nikdo se neodvažil na nic pomyslet. Přicházel Zářící a přicházel Temný. Ob obě členě se přece zároveň i ze všech směrů, jako jedna bytost, nad níž může být jen absolutno.

"Přicházíme, protože víme," pravil Zářící.

"Víme, a proto přicházíme," řekl Temný.

Podlézavost rychle opustila Pravdu a společně se Lží, Pýchou a ostatními zaletěla směrem k Temnému. Zářícího obklopila Láska a s ní i Ohleduplnost, Upřímnost, Pravda i Zvědavost a mnoho dalších. Bděním byli prostoupeni všichni a Spének a Sen, nehmotné bytosti noci, věznily tvora.

"Správně jsi činila, Zvědavosti," pravil Zářící, "ale Komnata absolutního vědění může být otevřena až při dokončení našeho díla. Neotvíhej tě žádný trost. Omezovat nebo ničit tě by bylo proti Přirozenosti a Svobodě. Pravdo, ty stejně, jako Zvědavost, hájíš dobře své zájmy. Všichni je dobře hájíte, někdy sice i s dechem Sobectví, ale jste a budete v rovnováze. Tvoříte tím Zářícího. Nebýt jen části jediné z vás, zhroutil by se Čarosvět a tím i plynoucí konečný hmotný Svět. Dobře si to pamatujte."

"Jé vás chválím," řekl Temný. "Lži, ty zvlášť mi děláš radost. Nebojíš se zpříma postavit ani proti Pravdě, je přece pouhý bod. Dobře, že Zvědavost jste chtěli nechat být. Jednáte někdy i s dechem Ohleduplnosti, ale jste v rovnováze tvořící Temného. Nebýt jen části jediné z vás, zkáza by postihla Svět i Čarosvět. Pamatujte si to dobře."

Zářící se uměl, pokud se vůbec může usmát někdo tam, kde není hmota, a pravil: "Zvědavosti, ráda bys znala tajemství Komnaty absolutního vědění?"

"Ano! Tak ráda, Zářící!"

"Pak věz, že se je dozvíš, až přijde čas, až přijde čarověk. Nejprve tvorové Světa budou poznávat a my, vstupující do nich, poznávat budeme s nimi. Jednou přijde okamžik, kdy i zde poznáme vše. Zhroutí se Svět, zhroutí se Čarosvět a všechno bude plynout znovu, po kolikáté již..."

I Temný se usmál a řekl. "Na Světě není nic, co by bylo jen temné, nebo jen zářící. Všechno má svůj protiklad, ve všem je dech obou z nás. I tento tvor spící a bráný je jen dílo z protikladů. Co s ním? Pusťme jej zpátky do Světa. Dokáže jednou divy a otevře i Komnatu absolutního vědění o téma tak planoucímá očima. Ale dočasně napěchuj ten čas."

"Spěnků, Sne, vraťte se k Temnému," zvolal Zářící.

"Spěnků, Sne, leťte komnatami a v každé chvíli zůstaňte," řekl Temný. "Ty, Edění, následuj Zářícího."

"Činte, jak je vám vlastní," pravili oba současně a oba opustili hrad, jenž vyrostl v představách tvora.

Probudil se a první pohled věnoval Komnatě. Ty vyzývavé oči teď viděl daleko tak, že se ani nesnažil na ně dosáhnout. Věděl, že musí sám poznávat, že otevře mnoho komnat, než vstoupí do té poslední. Věděl i to, že je bude otvírat ve světě šumícím džunglí.

Prolétl branou hradu až mezi první vysoké stromy a ohlédl se. Hrad již nespátrál a vnímal jej ani těmi jinými smysly, pro které naznačl pojmenování. Chtěl si je ponechat a vrátit se branou zpět do toho čarovného světa. Ale proti své vůli proletěl tmavým tunelem, až jen jediným otevřel unavené živé oči. Zase stál na nohou v chrupavém mechu, na nohou, které na zemi tak bolí. Kolik let jen uplyne, než si jeho roč stýkne žít bez větví? A kde je vůbec tlupa? Zahvízdal, ale odpovědělo jen ticho šeptáním listů a jehličí.

Vydal se po svých vlastních stopách zpět, rozhodnut utkat se příští období s vůdcem. Musí jít porazit, říkal si, mnoho dobrého přinese svému rodu.

Ten čas, kdy bude budova vítězit ne hrubou silou, ale rozumem, planetu Zemi teprve čeká.

Z Á V Ě R jako výzva

Tak a je tu konec. Početli jste, foliovali nebo nějakým jiným způsobem jste se dostali na tuto poslední stránku našeho fanzinu. A co teď? Ne, nepouštějte se do jiné práce. Zkuste ještě minutku popřemýšlet o tom, co jste právě přečetli. A zkuste si na to udělat i vlastní názor. A když se Vám to povede, napište nám ho! Nebojte se, nebudeme se Váš za kritiku mstít, do- by těchto postupů již dávno minuly. my nespoklíbujeme, že když Vy si najdete čas na přemýšlení nad Platónem, my se zase zamyslíme nad Vašimi připomínkami a návrhy a zkusíme se z nich poučit.

A teď pozor! Je tu ještě druhá výzva, které by neměla zůstat nevyslyšena. Aspoň naše nepočetná redakce věří, že se najdou odvážlivci, kteří nám pomohou. Vyzýváme všechny tvůrčí příznivce sci-fi ke spolupráci. Pokud píšete povídky, kritiky, úvahy, reportáže nebo jakýkoli jiný útvar věnovaný sci-fi, pošlete nám ho a my Váš příspěvek rádi uveřejníme. Zájem máme především o povídky, ale přivítáme bychom i překlady zahranič- ních děl a nechceme se vyhýbat ani poezii.

Pokud jste tedy ještě nezačali, ačkoli jste třeba už už chtěli, máte jedinečnou příležitost začít právě nyní. Můžete zahájit svou kariéru na stránkách Platóna. Stačí jen usednout, zamyslet se a psát, nebát se vyslovit své názory a myšlenky, neostýchat se a stvořit kritiku nebo úvahu, zapojit fantazii a napsat povídku nebo básně. Vzte, že nejdůležitější ze všeho je začít. A jestliže jste pro to zatím neměli pádný důvod, tak nyní ho držíte v ruce. Platón je teď pro Vás, čeká na Vaše příspěvky a je připraven Vám pomoci. Věří, že ho nezklamete a že ani on nezklamе Vás.

Nuže, vážení čtenáři, popřemyslete o našem návrhu. Doufáme, že neodmítnete a že se dočkáme celé řady příspěvků.

Na spolupráci s Vámi se těší

Redakce.

NEPŘEHLEDNĚTE

POZNÁMKA K DISTRIBUCI

Vážení čtenáři, od prvního čísla bude Platón rozesílán podle adresáře SF klubů k Jarní poradě 1989 v Olomouci otiště- ným v Interkomu č. 8/1989. Všichni ostatní, kteří toto nulté číslo obdrželi /řada výtisků byla rozeslána i na starší a neo- věřené adresy/ a budou chtít odebrat i další čísla, nechť potvrdí svůj zájem přihláškou s přesnou adresou. Totéž platí i pro zájemce, kteří nulté číslo nedostali a přesto chtějí náš fanzin pravidelně dostávat. Po obdržení přihlášky bude Platón rozesílán zdarma všem zájemcům až do rozebrání celého nákladu.

Redakce.